

SZABÓ ZOLTÁNNÉ
KUDOMRÁK ZSUZSA

Százéves a kaposvári Kodály Zoltán Általános Iskola

A Fő utca és az Anna utca sarkán található az intézmény épülete. Az épület főbejáratánál első pillantásunk egy számmal díszített kőintarziára esik: 1904. Ezt a számot olvassák nap mint nap tanítványaink, szüleik, és ezt olvasták nagyszüleik is. Mit jelent ez a szám, mit jelent a szám fölé hajló iskolaépület? Az emlékeket kutató még korábbi adatokat is talál. Városunk

történeti múltját, emlékeit őrző levéltári és iskolai gyűjteményben találjuk azokat az okiratokat, mely szerint iskolánk a város első, 1886-ig egyetlen elemi népiskolájának jogutódja. Ez a tény arra kötelez bennünket, hogy tanítványainkkal és az utánuk következő nemzedékekkel is megismertessük annak az iskolának múltját, fejlődését, elődeink hagyományt teremtő örökségét, melynek gyökerei visszanyúlnak Kaposvár város fejlődésének kezdetéig. Száz év telt el, három nemzedék váltotta egymást azóta, hogy elődeink, az 1715-ben alapított első elemi iskola épületéből átköltöztek a Fő és Anna utca sarkán 1904-ben, felépült új Középponti Magyar Királyi Állami Elemi Iskola épületébe. Mennyi minden történt a kezdetek óta!

Mit őrzött meg ezekről az évekről az emlékező utókor? Vajon hol volt a régi elemi iskola, hogyan készült el az új épület? Emlékezünk-e régi diákszokásokra, nagy tekintélyű tanítókra, hagyományos rendezvényekre, melyek nemzedékről, nemzedékre szálltak? Az

összegyűjtött írásos és tárgyi emlékek segítségével adnak, megmutatják értékeiket. Elemzésükkel megérthetjük az iskolai élet előremozdító vagy hátráltató tényezőit, Ez a múltat idéző, jövőt segítő gyűjtőmunka elkészült. Azok emlékére szeretnénk most útjára bocsátani,

akik azon fáradoztak – diákok, szülők, pedagógusok, városlakók –, hogy a város műveltségének alapköve, az elemi oktatás – nevelés szilárd és példamutató legyen iskolánkban minden nemzedék előtt.

Várostörténeti tanulmányokban találunk adatokat az első elemi iskola életének küzdelemmel teli sorsáról, tanítóiról, a város polgárainak iskolafenntartó szerepéről, iskolaügyet támogató magatartásáról. Miért kellett a lakosságnak állandó harcot vívni az elemi iskola ügyében? A válasz elsősorban a város várossá fejlődésének késői és lassú kibontakozásában keresendő. Nem voltak meg az iskolateremtő feltételek.

A várost 1712-ig nem település minőségben, hanem mint egy nagybirtok részét képező, Újvárként (1359), majd Rupulújvárként (1403) említik a régi okiratokban, A város mint település az 1712. december 1-jén Kismartonban kiadott letelepedési törvénnyel indulhatott meg, melyet Esterházy Pál, az új birtokos (1686-tól) kötött a törökdúlás után visszatért lakosokkal.

A betelepülés lassan ment. 1715-ben 17 családfőt írtak össze. A kútfők szerint ebben az évben indulhatott meg a plébánia újjászervezése, amely lehetőséget biztosított a már 1548-ban kiadott pozsonyi országgyűlés rendelkezései szerint, plébániai iskolák szervezésére. 1715-ben épült fel a szegényes, sövényből készült templom és mellette a kicsi, fából épült elemi iskola, (a mai Kossuth téren található Nagyboldogasszony templom és a mellette álló „A haza kis polgárainak” feliratú épület helyén). Az elemi iskola egy tantelemmel, egy tanítóval nyitotta meg kapuját. Fenntartásáról a város polgárai gondoskodtak. A nemesség nagybirtokain maradt, a lassan fejlődő mezővárost magára hagyta gondjaival. Hiába születtek törvények – Ratio Educationis (1777), az állam felügyelete alatt álló egységes hazai oktatási tervezet, a három elemi osztályból álló nemzeti iskola szervezése –, a város polgárai csak 1872-ben vállalták gyűjtésekkel a hagyományos két osztályos népiskola helyett, a három elemi osztályt és tanítóit. Nem tudták fizetni sem a tanítókat, sem az iskolabővítést.

A város fejlődése a XVIII. század végére megindult. Az árutermelés felgyorsulásával közlekedési helyzete is javult. ennek egyik következménye lett, hogy a megyegyűléseket 1749-től már a mezővárosban tartották. Lélekszáma folyamatosan emelkedett.

Az iskolaépület, melyet 1804-ben igaz, hogy téglából átépítettek, sajnos csak egy tantermes volt. 1832-ben emeletet építettek rá, melynek homlokzatán ma is olvasható: „A haza kis polgárainak” felirat. Mire elkészült, már szűknek bizonyult. Bár a tankötelezettségi törvény hiányában sokan távol maradtak az iskolából, az osztálylétszámok így is 100-on felül voltak. A város iskolázottsága szomorú képet mutatott. 1836-1843 között az 1350 iskolába járóból 136 hanyag, 43 kimaradt. 1879-ben 400 iskolaköteles gyerek nem járt iskolába. Tragikus az eredmény. Következménye nem is maradt el. 1890-ben, a XX. század küszöbén a felnőtt lakosság 40 %-a analfabéta volt.

A kiegyezés után kibontakozó polgári fejlődésnek gazdasági és társadalmi vonatkozásban mozgalmas időszaka indult meg. Egyrészt annak felismerése, hogy az eredményesebb gazdálkodás feltétele a műveltebb, képzetesebb munkaerő alkalmazása, másrészt a nemzeti felemelkedésnek előfeltétele a műveltség kiterjesztése. A polgárság nemcsak számszerűen növekedett, de műveltségigénye is nőtt. Már nem elégedett meg a népiskola tananyagával, hasznosítható műveltségelemek megszerzésére törekedett. Érvényre juttatta az 1868-ban kiadott népoktatási tervezetet, mely *Eötvös József* 1848-ban kidolgozott tervezetének – sajnos – már csak módosított változata volt.

Legnagyobb eredményt a tankötelezettségi törvény és a 6 elemi általános bevezetése jelentette. A törvény kötelezte az iskolák fenntartására a községek, városok minden polgárát. 1869-ben a római katolikus jellegű elemi főtanodát községi iskolának nyilvánították, megválasztották a 25 tagú iskolaszéket, az első megyei tanfelügyelőt, és az első világi igazgatót. A város közművelődésében is pezsdülni kezdett az élet. Még nem kapta meg a városi címet (1873), amikor megjelent 1866-ban a Somogy című megyei hetilap. Hírt adott a megye eddig elszigetelten élt tanítóinak életéről és a népnevelési egyletek szervezésére, a népoktatás felkarolására buzdított.

Sorra alakultak a jótékonyági, közművelődést támogató egyletek, olyan közéleti magatartásról téve tanúságot, mely szándékával az elmulasztott évtizedek művelődésbeli hiányosságait igyekezett pótolni.

A század végére azonban a város lakosságának ismét szembe kellett nézni az iskola zsúfolt helyzetével. Már nem lehetett bérelt helyiségekkel megoldani az oktatás minőségét veszélyeztető osztályterem hiányát. A századfordulón Kaposvár lélekszáma olyan gyors ütemben emelkedett, hogy az 1886-ban megnyitott Petőfi utcai Elemi Iskola (1901-ben újjáépítették), az 1892-ben Czigli vendéglőből átalakított Fő utcai iskola sem tudott segíteni. Adatok az elemi iskola lélekszámának alakulásához:

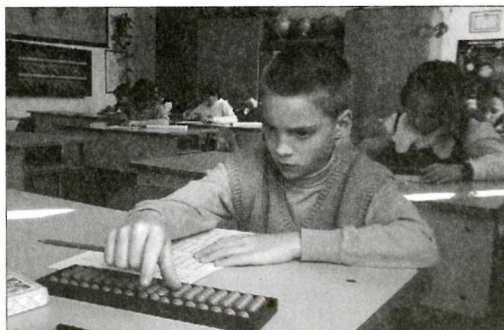
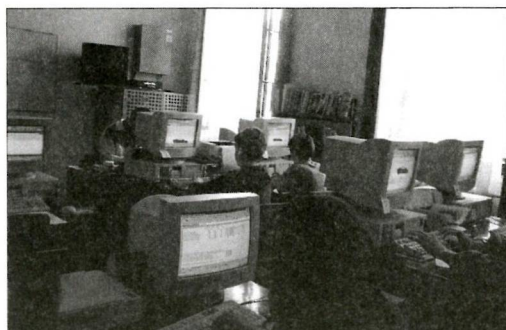

ÉVSZÁM	LAKOSSÁG	TANULÓK	TANTEREM	TANÍTÓ
1715	150-200	15-20	1	1
1748	221	50	1	1
1857	5395	360	5	7
1869	6649	419	7	7
1900	18218	1349	21	25

Fellélegeztek Kaposvár polgárai, amikor az 1905-ös tanévben átadták az új Középponti Magyar Királyi Állami Elemi iskolát. A tantestület, a tanulóifjúság, élén Tarján Antal igazgatóval átköltözött az új középponti épületbe, ahonnét továbbra is irányították a város iskoláinak életét, egészen 1910-ig.

Az elemi és általános iskola, iskolánk névváltozásai: 1715–1787. Népiskola; 1787–1791. Nemzeti (norma) Iskola; 1792–1802. Elemi Népiskola, 1845–1856; Alelemi (Külön leány osztály indult 1851.); 1856–1869. Elemi Főtanoda; 1869–1873. Községi Elemi Iskola; 1873–1898. Városi Elemi Iskola; 1898–1945. Közponyi Magyar Királyi Állami Elemi Iskola; 1946–1951. Kaposvári Közponyi Magyar Állami Általános Fiúiskola; 1951–1959. Kaposvár, Május 1. úti Állami Általános Iskola Igazgatósága; 1959–1972. kaposvári Tóth Lajos Állami Általános Iskola; 1972–1992. kaposvári Tóth Lajos Általános Iskola; 1992–1996. Kodály Zoltán Ének-Zene Tagozatos Általános Iskola; 1996– Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola.

Az új közponyi iskola a belvárosban, az akkor Fő és Anna utca sarkán épült fel. Az Anna kápolna helyén állt Aggápdolat lebontották és a város által ingyen átengedett telken négy és fél hónap alatt felépítették az új intézményt. Az építől városunk „iskolaépítő-tervező” mérnöke, *Baumgartner Sándor* tervei alapján, *Gráner Lipót* és *Fushs Samu* építési vállalkozók voltak. 116.259 koronába került. 1904 május első napjaiban kezdték el az építkezést és júliusban már tető alá került. A termék berendezését és bebútorozását *Bernhardt Rezső* és *Társas* brassói és *Fehér Mór* kaposvári cégek eszközölték. A tanítást novemberben négy teremben kezdték meg. 1905. január 2-án az egész épületet birtokba vették. A földszinten (az utca felől balról) hat tanterem és a könyvtárszoba, mellékhelyiségek, jobbról szertár és tanterem, vele szemben (az udvarra néző részen), az iskolaszolga lakása volt. Az emeleten balra az igazgató lakása, jobbra az igazgatói iroda, hat tanterem, a tanítói szoba s az udvar felől mellékhelyiségek voltak. A tantermek kétféle szellőzővel épültek. Egyik a falban a tetőre vezető, másik az ablakra szerelt Pick-féle szellőzővel. A levegő „felújulását” nagyban elősegítették „belülfűlő” Medinger-féle kályhák. Az épület vízvezetékekkel létesült,

az iskola udvarán lévő vízfelhajtó készülékkel ellátott kútból nyerte a vizet. A vizet két ember két órán át kemény munkával pumpálta fel a padlásokon elhelyezett víztartóba. Az udvar még „puszta” volt, melyet az évek során rózsákkal, fákkal tettek árnyékosná. A tanteremben elhelyezett padok kovácsoltvaslábakon álló, három ülésűek voltak. A tantermekben évtizedekig nem történt lényeges változás, csak belső átszervezés, és az egyéb helyiségekben alakítás. Az oktató-nevelő munkát viszont nehezítette a tanulók, tanulócsoporthoz, osztálytanítók évenkénti változása. 1910-ben elkészült a Cseri iskola. Ez ideig a központi iskola igazgatója irányította a város elemi iskoláit. Ebben az évben az iskolákat négy igazgatói körzetre osztották. Munkájukat az Iskolai Gondnokság segítette. Megépült 1923-ban a Pécsi úti iskola, amely újból megváltoztatta a kialakított körzeteket, tantestületeket. Az oktatást nehezítő körülmények közé tartozott a tankönyvek, tanítói vezérkönyvek hiánya. A tanítók saját maguk írták a tankönyveket, továbbképzéseket szerveztek, „próbatételeket”, módszertani írásokat, felolvasásokat vállaltak, hogy az előírt tantervi követelményt teljesíteni tudják. A rendes iskoláztatásnak az egyik akadálya a szegénység volt. Erről így szóltak iskolánk nevelői: „... *A szülők manapság már teljes tudatában vannak az iskola fontosságának..., sőt a legnagyobb bizalommal hozzák gyermekeiket a tanév elején beiratkozni. A gyermekek járnak az iskolába, míg a jó idő tart, de mihelyt az októberi esős időszak beköszönt, megkezdődik a tömeges mulasztás, aminek oka, ruhátlanság*”. Sorra jelennek meg az ehhez hasonló, szomorú helyzetelemzések a tantestület tagjainak tollából. *Kecskés Ernő*: A Tüdővész ellen című munkájában a tanítóság feladatait sorolta fel nemzetféltő gonddal. Könyvében vádolja az ország közömbösségét, az ifjúság elhanyagolása miatt. Megszervezték iskolánkban a kézműves, víztároló edények, köpöcsészék elhelyezését. *Csondor Eleonóra* a művészeti nevelés általánossá tételéért emelt szót.

„*Igaz, a népiskola növendékei a társadalom minden osztályából származnak, legnagyobbbrészt pedig az alsóbb osztályokból. Mire való tudni a nép egyszerű gyermekének a művészetekről, kinek kemény munka a jövője, lelkileg pedig az, hogy elégedetlen szocialista váljék belőle? Ez pedig nem így van. Tudjuk a művészet történetéből, hogy a műzsák nem válogatósak.*” Az I. világháború az elszegényedett országot, városunkat is, még mélyebbre taszította, melyből az útkereső mozgalmak, forradalmak sem tudták a gazdasági fellendülést, politikai stabilitást helyreállítani. 1914–15-ös évben az iskolát katonai kórháznak használták. Az iskola tanulóit a Fő utcai (a Somogy Megyei Nyomda helyén állt) Czigli polgári leány- és fiúiskolában helyezték el. A Tanácsköztársaság iskolánkat érintő eseményeiről szegényes adataink vannak. Részben a tanács hatalom rövid élete, másrészt az utána megindult társadalmi átrendeződés miatt, a korábbi események eltitkolása lehet az oka.

Az 1929–30-as tanévben újból fellélegzik az iskola. Kísérlet indult a 7. osztály bevezetésével, majd 1938-ban a 8–9. osztályt is megszervezték. Az anyakönyvekben található tanulmányi eredményeket vizsgálva, kimutatható, hogy ezekbe az osztályokba csak a jó tanulók kerültek, bár a terv szerint nyolcosztályos népiskola megvalósítását képzelték el. Ugyanebben az évben Gazdasági Ismétlő Iskola is nyílt. (I-III. fiú és I-III. leány osztály.) Ezt az iskolatípust már 1900-ban bevezették, de az új épületben csak később kapott helyet. 12–15 éves tanulók számára szervezték, akik sem közép-, sem iparos iskolába nem jártak. Az elemi iskolában tanultak megszilárdítása és kibővítése mellett gyakorlatias ismeretek tanítása volt a fő cél. Az 1938-39-es tanévben újabb kísérlettel bízták meg iskolánkat. A megyében 5 iskolát jelölt ki a tanfelügyelőség az I. osztályban beinduló zsinórfírás tanítására. Ezeknek az éveknél kiemelkedő eseményei közé tartozott a madarak és fák napjának megtartása. Az 1932-ből származó év végi igazgatói beszámoló szerint a naphoz kapcsolódott: madárvédelem, fa- és virágültetés, hősök sírjának gondozása, udvarias magatartás, szép beszéd, „Magyar a magyarért” könyvgyűjtés mozgalom az elcsatolt területeken élő magyarokért. A 7., 8. osztályok bevezetésének tapasztalatai alapján 1940-ben megjelent a 8 osztályos népiskola bevezetéséről szóló rendelet, 4328/1940/R/T. Ugyanebben az évben 1940. június 3-án a tankerületi főigazgató levélben utasította az iskolák igazgatóit, hogy a háborús viszonyok miatt, ahol az iskolákat lefoglalták kórház céljaira, vagy a tanítót behívták katonának, „ott – feltűnés mellőzésével – az iskolai munka szünetel.”

A II. világháború alatt az anyakönyvek bejegyzései szerint a tanítási éveket iskolánkban megtartották, a tanulók bizonyítványt kaptak. (Kisebb osztálylétszámokkal.) A levéltári tanfelügyelői iratok között található Rédey Gyula igazgató év végi jelentése: „... az 1940-es tanévet június 12-én fejeztük be. Vizsgák: Római katolikus hittan június 5., református hittan június 6. evangélikus hittan június 6. Gazdasági továbbképző iskola június 5. Évzáró vizsga június 5. Magánvizsga június 10. Gondnokság részéről Király József gondnoksági elnök volt jelen. Szülők részéről nagy volt az érdeklődés. Jutalom-könyveket a könyvkereskedők juttatták.”

1943-ban a tanítást csak november 3-án tudták megkezdeni. Az 1943–44-es tanévben a 354 beírt tanulóból február 18-án már csak 296 tanuló járt iskolába. Az I. félévet meghosszabbították, és az értesítőosztás február 29-én történt. Tavasszal, március 22-én keltezett királyi tanfelügyelői jegyzőkönyvből viszont úgy tűnik, az iskolai élet zavartalan volt. A 2. osztályban tett látogatás alapján „100-as számkörben könnyedén és gyorsan számolnak, mértékeket teljesen ismerik. Énekük kedvesen csengő. A tanulók igen fegyelmezettek”.

A II. világháború eseményei 1944 őszén Kaposvár iskoláinak életét is megbénították. Iskolánk hadikórház lett. A tanítás november 1-től 1945. február 15-ig szünetelt. A tanulóifjúság

ifjú vöröskeresztes csoportot alakított a sebesültek és hozzátartozóik segítésére. A front elvonulása után a januárban megalakult Nemzeti Bizottság és az Újjáépítési Bizottság elsőként szorgalmazta az iskolák rendbe hozását. A város összes iskolájának 21740 pengőt ajánlott fel. A tantestület azon fáradozott, hogy a tanítás folyamatos legyen, tanteremhiány miatt mégis kénytelen volt magánlakásokban (pl. Fő utca 31. sz. alatti házban, *Gáspár Andoréknál*) folytatni a munkát. 1945. június 6-án megtartott értekezleten az igazgató tanterem hiány miatt szervezett, közhasznú munkában való részvételt szorgalmazott, (pl. gyógynövénygyűjtés). Közben az Ideiglenes Nemzeti Kormány április 16-án elrendelte a nyolc osztályos iskolát, az Igazoló Bizottságok pedig május 8-tól a nevelők alkalmasságát vizsgálták.

A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 70.000/1946. sz. rendeletében vált teljessé a nyolcosztályos népiskola megteremtése, melyet a polgári iskolák, gimnáziumok első négy osztálya és az eddigi elemi iskolák átalakításával hoztak létre. A földrajz és történelemtankönyveket teljesen átdolgozták. Egységes tankönyveket írtak elő Kaposvár iskoláiban, hogy költségek, iskolaváltoztatások miatt a tanulók ugyanazt a tananyagot folytathassák. Az 5, 6. osztályokban még latin nyelvet tanítottak, de a felsőbb osztályok idegen nyelvi tantárgya már az orosz nyelv lett. Az iskolák körül gyakorlókertek létesültek, de nálunk a környezeti feltételek ezt nem tették lehetővé. Az iskolai élet szervezésében nagyobb hangsúlyt kapott a honvédelmi nevelés. 1946-ban a tanfelügyelet óralátogatásai során még számon kérte tanítóitól a vallás és erkölcstan tananyaghoz kapcsolódó nevelés lehetőségeit, 1949-től viszont megtiltották, s a kötelező hitoktatást eltörölték.

1944-ig a lányok és fiúk külön osztályba jártak. Lányokat-fiúkat csak az 1. és 6. elemiben voltak össze. 1944–46 között a létszámingadozások miatt a többi osztályokban is történt összevonás.

Az új, nyolcosztályos általános iskola háború utáni igazi kezdése 1946. szeptember 9-én történt meg iskolánkban, Központi Állami Általános Fiúiskola címen. Az 1898-ban történt államosítással iskolánk a magyar állam tulajdonába került, melynek státusza az új épületben 1904, majd 1945 után is megmaradt. A lányosztályok Seidl Anna igazgatónő vezetésével a Teleki u. 2. szám alatti épületbejártak.

Az 1951–52-es tanévben ismét változás történt az iskola életében: Az épületben ismét fiú és lány osztályokat tanítottak. Új nevet kapott az intézmény: Kaposvár, Május 1. úti Állami Általános Iskola Igazgatósága. Az iskola igazgatója *Csajághy Károly* lett.

A sok-sok tartalmi, szervezeti változás mellett az iskola életét, nyugalmát veszélyeztették a tantestületben történt gyakori személyi változások is, melyeknek oka a város általános és

középiskoláinak átalakulása, másrészt a fogságból hazaérkezett tanítók munkába állása volt, Az iskola tantestületének stabilitása az 1951–52-es évektől kezd megmutatkozni. A folyamatot, a hidat a népiskolai tanítók közül, *Rédey Gyula, Arató (Auerbach) István, Arató Istvánné, Trutzer Lajosné, Dér (Strausz) Ilona, Kricsfalussy Sándor és Sándorné* személyisége jelentette. Az 50-es évek közepére az iskola létszáma évente, majd 100 fővel gyarapodott. 20 év alatt 555 fővel bővült az iskola létszáma. Osztálylétszám átlag: 46 fő lett.

ÉVSZÁM:	1945–46	1950–51	1955–56	1960–61	1964–65
TANULÓ:	568	655	902	956	1123
NÖVEKEDÉS:		117	217	54	167

Az iskola termei reggeltől-estig foglaltak voltak. Napközis tanulóink a Berzsényi Dániel Általános Iskolában nyertek ideiglenes elhelyezést, és a Patyolat kultúrtermében voltak megtűrt vendégek. A városi tanács elkészítette az iskola II. emeletének ráépítési tervét, de sajnos ez a bővítés végleg elmaradt. Az 1959-ben iskolánk a Tóth Lajos nevet vette fel. Névadása része volt annak a folyamatnak, amely a tanácsköztársaság 40. évfordulója idején zajlott.

A tanács hatalom 1959-ben történő értékelése a Horthy-és a Rákosi-korszak megbélyegző, illetve mellőző felfogása válaszaként, reakciójaként erősen pártpolitikai indítékkal –, nagy történelmi eseményeinkhez viszonyítva idealizáló, felmagasztaló volt. *Tóth Lajost*, a szociáldemokrata eszmékért harcoló nyomdászt iskolánk névadójaként elfogadta. Emberi magatartása, majd törvénytelen kivégzése nyomán esett rá választásunk. Mártírja lett egy részéről igazságosnak vélt ügynek.

1967–68-as tanévben indult az első ének-zene tagozatos osztály *Zákányi Zsolt* irányításával és *dr. Kerekesné Pytel Anna* közreműködésével. Kórusunk sikerei már eddig is hírnevet szereztek iskolánknak. Az 1961-től rendszeres zenei estek, éneklő ifjúság hangversenyek, országos kórusversenyek kimagasló eredményei, sikerei megalapozták a kodályi elképzelést, a zenei általános iskola indítását.

1970-től a napközisek létszáma egyre emelkedett. Három napközis csoport a Dimitrov utca 12. szám alatti épületbe került, amely később alsós osztályok állandó otthonává vált. Ebédlőnk nem volt, ezért az ebédeltetés is ebben az épületben történt.

1975-ben megkezdődött a szaktantermek kialakítása, amely sok-sok előnye mellett azzal járt, hogy az órák közti szünetekben az osztályok az óráknak megfelelő szaktantermekbe vonulnak. A szaktantermek kialakítása a tantervi anyag magas követelményszintjének megvalósítását segíti elő, ahol elsősorban a tanítást, tanulást segítő, motiváló kísérletek, zenehallgatás, eszközigenyes órák folynak.

Az iskolatanterem elosztásában is módosítás történt. A tanári, az igazgatói, a gondnoki szoba az emeletre került. Helyükön osztályterem és könyvtárszoba nyílt. Az udvari szolgálati lakást átadták, ahol a gyakorlati foglalkozás kapott helyet. 1979-re épült fel az új tornaterem. Modern, nagy zöld sátozottetével az iskolaépület „L” alakzatát szimmetrikusan lezárta, s így új arculatot adott az épületegyüttesnek az Anna utca (Tóth Lajos utca és köz) és Iskola köz felől. A körülötte kialakított parkkal üde színfoltja lett a környéknek. Megváltoztatta az iskola, még inkább az iskolai testnevelés és délutáni sportfoglalkozások tartalmi munkáját. A hagyományos labdajátékok mellett az új tornaterem művészitorna-bemutatók, teremhajtnokságok, iskolai, városi, megyei, országos találkozók, felnőttek esti sportjainak otthona. Iskolai ünnepélyeinket, melyek nagy részét a fő épület földszinti, összenyitható termében, vagy az udvaron tartottuk –, most a nagy kupola tágas szárnyai alatt rendezzük. A 70-es évek végén ismét elhelyezési gondot okozott a napközis tanulócsoporthoz számának növekedése. A szaktantermek kialakítása, valamint a diákoknak, szülőknek, pedagógusoknak egyformán hátrányos váltakozó tanítás megszüntetése miatt – kevés lett a tanteremek száma. Mivel az emeletráépítés elmaradt, bővítés csak a Fő utca felől lévő magánházak kisajátításával vált volna lehetségessé. A gondok orvoslására a városi tanács 1980-ban a Teleki (Tanácsház) u. 2. szám alatti iskolaépületet intézményünknek adta, melyben addig a Kereskedelmi Szakközépiskola diákjai tanultak. Az átvett épületben nyolc alsós osztály kapott helyet.

Tanulóink onnét a központi konyha (Zárda u. 2. szám) ebédlőjébe jártak étkezni.

Kaposváron elsők között voltunk az ötnapos tanítási hét kipróbálásában, bevezetésében. Iskolánkban 8 évtizeden át csak a tanterem funkciójának változtatása és az épület állagmegőrzése történt meg. Gondnokunk *Várbelyi Nándorné* volt, aki elsőként végezte iskolánkban önálló munkakörként a gondnoki teendőket. 1962-től 4 órás munkaidőben, majd 1969-től amikor az iskola önálló gazdálkodó intézmény lett, teljes állásban 1985-ig. Fáradhatatlan gondozója volt az iskola gazdasági ügyeinek. Tapasztalatait fiatal társainak átadta, akik lelkes segítői lettek az iskolavezetésnek, biztosan vezetik iskolánk anyagi dolgait: *Oláh Miklósné* (1986), *Szalai Károlyné* (1986) *Gölnöcsér Klára*, *Rózsásné Oláh Gyöngyi* és *Kovács Istvánné* gazdasági vezető (1984).

A nyolcvan év alatt megöregedett Alma Mater termeiben még az 1932-ben vásárolt Marabu kályhák álltak, a falak új vakolásra vártak. 1984-86-ig az iskola főépületét felújították. Az átépítés idején a Cseri utca 6. sz. alatti iskolaépületbe jártunk. A nagy távolság miatt reggel és délután iskolabuszok szállították a város távoli részeiről induló gyerekeket.

1986. februárjában visszaköltöztünk a felújított, központi fűtéssel, nyílászárók cseréjével, mellékhelyiségek, tantermek korszerűsítésével újjávarázsolt iskolánkba, melynek felújítása ellenére megmaradt régi patinája.

Ez az épület még nem tette lehetővé, hogy iskolánk egy helyen végezze nevelőmunkáját. Az alsó tagozat nyolc osztálya még a Tanácsház utcában tanult továbbra is. Ez egyre sürgetőbbé tette a továbblépést.

Az 1990-es években a rendszerváltás sok új lehetőséget hozott a város életében. A kaposvári püspökség kialakítása szükségessé tette a belvárosi intézmények átszervezését. A cse-realapból a város úgy döntött, hogy megoldja az akkor már Kodály Zoltán nevét viselő iskolánk kétlakiságának problémáját. A már régóta tervbe vett iskolabővítés végre megkezdődött. 1996-ban egy új szárnyal bővült az épületünk *dr. Andrassy Antalné* igazgatása alatt. Ebben került elhelyezésre a Tanácsház, új nevén Teleki utcából ide költöző alsó tagozat. Az új szárny mellett olyan gondok is megoldódtak, mint az ebédlő hiánya. Készült egy nagyon szép, minden igényt kielégítő ebédlő, és folyosóval, összekötötték az tornatermet a főépülettel. Három évvel később készült el, igen komoly szülői ráfordítással a tornaszoba, amely megoldja ma a tornaórák áldatlan helyzetét és gyakorlólehetőséget biztosít a Somogyi Aprók táncosainak a gyakorlásra.

Iskolánk mára a város legnagyobb általános iskolája lett. Tanulóink munkái, tanulmányi eredményei, művészeti és sportsikerei folyamatosan öregbítik iskolánk hírnevét.

A városlakók szívügyüknek tekintették az iskola sorsát, áldoztak érte. Hogy törekvéseik eredménye az elemi iskola ügyében mindig késve mutatkozott meg, annak oka – a történelmi háttér mellett – a hibás iskolafenntartó törvényeinkben, a lassan kialakuló városi polgárság műveltségigényének későn induló harcában keresendő. Nem kevesebb gondot jelentett városunknak az államosított népiskolának, általános iskolának időszaka sem, a demográfiai hullámmal versenyt futó időszak, a váltakozó tanítás, bérelt helyiségek, költözködés, állandó tantervi követelmény változás, tananyag-változás, -bővülés.

A mindennapok órarendjében mindezek a gondok mintha eltűntek volna. A mindenkori tantestület, a tanulóifjúság – egy kicsit a nemes versengés hajtóerejével, talán mint idősebb iskolatestvér – azon fáradozott, hogy az iskola központi szerepét nevelésben, oktatásban is megőrizze.

2001. augusztusában az iskola élére új vezetés került, *Szabó Zoltánné Kudomrák Zsuzsanna* iskolaigazgató, *Szijaártó Csilla* és *Szalai Rudolf* igazgatóhelyettesek személyében. Az iskola művészeti vezetője *dr. Kerekesné Pytel Anna* lett. 2002-ben elkészült az iskola könyvtára a szülők anyagi támogatásával, az önkormányzat hozzájárulásával és pályázati erőforrások

igénybevételével. A 20 ezer kötetes létesítmény méltón szolgálja az oktatást, nevelést. 2001-től havi rendszerességgel jelenik meg a Visszhang című iskolaújság a diákújságíró szakkörösök és Kovács Gabriella, Rozsos Gábor, Szalai Rudolf tanárok munkájának eredményeként. 2001-től az iskola nagykórusa évente nemzetközi kórusversenyekre kap meghívást. 2002 nyarán Olaszországban felnőtt kategóriában 2. helyezést értek el, 2003. nyarán Svájcban felnőtt kategóriában különdíjat kaptak. Az országos megmérettetésen Aranydiplomát és az Év kórusa minősítést. A Kicsinyek Kórusa Arany minősítéssel gazdagította az iskola hírnevét. A Somogyi Aprók néptáncsoport a Magyar Kultúra Napján Németországban mutatkozott be 2003-ban. Az iskola fúvószenekara 2001/2002-es tanévtől újra önálló zenekarként működik. Még ebben a tanévben Lengyeltótiiban rendezett megyei fúvószenekari találkozón 1. helyezést értek el, és ezt a nagyszerű teljesítményt a 2002/2003-as tanévben is megismételték. A 2002/2003-as tanév végén felújításra került a tornaterem parkettaburkolata. 2001/2002-es tanévtől működik az Iskolagaléria, nívós kiállításoknak adva otthont. Bővült az iskola taneszköz-felszereltsége. A számítástechnika-oktatáshoz jól felszerelt szaktanterem áll rendelkezésre. Több tanteremben videó, tv, CD lejátszó ad lehetőséget a sokrétű oktatásra.

Az oktatás magas színvonalát az országos és megyei tanulmányi versenyeken elért eredmények is bizonyítják. Biológia országos 2., 3., 4. és 5. hellyel; számítástechnika országos verseny 1. hellyel; Országos diákolimpia fiú torna 7. és 10. hellyel, úszás 2. hellyel büszkélkedhetnek tanulóink. A megyei földrajz, helyesírás és matematika versenyeken 2., 3., 4. helyezések gazdagítják az iskola oklevélgyűjteményét.

4. osztályban kezdődik az idegennyelv-oktatás, angol és német nyelv közül választhatnak tanulóink. A 8. évfolyam végén azok a tanulóink, akik teljesítették az iskola ilyen jellegű optimum szintű tantárgyi követelményeit, sikeres alapfokú nyelvvizsgát tesznek.

A diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás (olvasás, írás, számolási nehézség) tanulóinknak a délelőtti órák keretében gyógypedagógus tart felzárkóztató foglalkozást. A gyógytestnevelés helyzete is megoldott az intézményben.

A gyermekek jelenleg 14 féle szakkör közül választhatnak, a rajz és képzőművészettől a színjátszáson át a különböző tantárgyak szakköreig. Mindemellett művészeti csoportjaink is az élményt adó szabadidős tevékenységek színterei.

A hagyományörzés szép példája, hogy elhunyt dolgozóink tiszteletére emlékkövet állítottunk, amelyet azóta pedagógusnapon megkoszorúzunk.

2004. januárjától decemberéig a centenárium tiszteletére ünnepi rendezvénysorozat öleli át az évet.

